

УДК 340.112

DOI: 10.33663/1563-3349-2026-100-689

ISSN 1563-3349

О. С. ГОРАЙ

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ПРО БЕЗПЕКУ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНДИКАТОР РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

У статті визначено, що громадська думка щодо безпеки є важливим чинником оцінки стану реалізації прав людини в суспільстві. З'ясовано, що уявлення громадян про безпеку пов'язані з низкою чинників, серед яких ключовими є: рівень особистої безпеки, стан криміногенної ситуації, доступ до правосуддя, наявність правових гарантій, захищеність соціальних прав та ефективність інституційної відповідальності держави. Доведено, що оцінка громадської думки повинна інтегруватися у систему моніторингу реалізації прав людини та розробки державних стратегій безпеки, з урахуванням не лише кількісних, але й якісних характеристик: емоційних, психологічних, культурних.

Ключові слова: громадська думка, права людини, соціологічні дослідження, довіра до держави, інформаційний вплив, політична комунікація, соціальна вразливість, демократичне управління.

Horai Oleh. Public opinion on security as a social indicator of the realization of human rights

The article determines that public opinion on security is an important factor in assessing the state of human rights implementation in society. It is found that citizens' perceptions of security are related to a number of factors, among which the key ones are: the level of personal security, the state of the criminogenic situation, access to justice, the availability of legal guarantees, the protection of social rights and the effectiveness of the institutional responsibility of the state. It is proved that the assessment of public opinion should be integrated into the system of monitoring the implementation of human rights and the development of state security strategies, taking into account not only quantitative, but also qualitative characteristics: emotional, psychological, cultural.

Key words: public opinion, human rights, sociological research, trust in the state, information influence, political communication, social vulnerability, democratic governance.

Актуальність теми. У сучасних умовах глобальної нестабільності, військової агресії проти України та трансформації безпечного середовища питання формування та врахування громадської думки щодо безпеки набуває особливого значення. Безпека, яка традиційно розглядалась як пріоритетна функція держави, сьогодні тісно пов'язується з реалізацією та захистом прав людини, що вимагає переосмислення парадигм національної безпеки в людиноцентричному вимірі. Відчуття безпеки у свідомості громадян не лише відображає стан справ у суспільстві, а й безпосередньо впливає на рівень довіри до державних інституцій, легітимність політичної влади та стабільність соціального порядку.

Дослідження ролі громадської думки як соціального індикатора реалізації прав людини має не лише теоретичне, а й практичне значення: воно дозволяє коригувати політику безпеки на основі очікувань громадян, підвищує ефективність правозахисних механізмів і сприяє зміцненню соціального договору між державою та її громадянами.

Огляд останніх досліджень. Проблематика взаємозв'язку між безпекою, правами людини та громадською думкою досліджується у працях таких українських науковців, як В. Антонов, М. Антонович, О. Власюк, С. Головатий, В. Дорошенко, О. Дufenюк, А. Колодій, Л. Наливайко, Т. Подорожна, К. Степаненко, Т. Цувіна, Є. Щербина. Зазначені дослідження демонструють тенденції щодо інтеграції українських наукових підходів, які стосуються формування безпечових і правозахисних стратегій у європейське політико-правове середовище. У цьому контексті потребує постійної оцінки та системного осмислення громадська думка про безпеку як соціальний індикатор реалізації прав людини, на що й зорієнтоване дане дослідження.

Метою статті є комплексне дослідження громадської думки щодо безпеки як інтегрального соціального індикатора стану реалізації прав людини в Україні; аналіз чинників, що впливають на формування сприйняття безпеки громадянами, а також взаємозв'язку між рівнем суб'єктивного відчуття захищеності та ефективністю правозахисної політики держави. У межах дослідження поставлено завдання: проаналізувати нормативно-правові та теоретичні основи трактування громадської думки як індикатора в системі забезпечення прав людини; охарактеризувати ключо-

ві соціальні, інформаційні та інституційні чинники, що формують відчуття безпеки у громадян; виявити, які саме правозахисні аспекти перебувають у взаємозв'язку з рівнем довіри до інституцій, правоохоронної системи та публічної влади.

Виклад основних положень. Громадська думка у сфері безпеки виконує не лише роль зворотного зв'язку між суспільством і державою, а й набуває статусу самостійного критерію у визначенні ефективності реалізації завдань, пов'язаних із безпекою і правами людини. Суспільною умовою реального інституціонального впливу громадської думки є: «успіх і темпи побудови відкритого демократичного, громадянського суспільства з притаманними йому соціальними і політичними структурами, що опосередковують відносини між громадянином і владою; побудова стабільної соціальної структури суспільства; сформування на ґрунті природного процесу інтеграції і диференціації соціальних груп і організацій, які складаються з економічно і політично вільних громадян з високим рівнем соціальної самоідентифікації, адекватного усвідомлення своїх інтересів; формування політичної демократії, стрижнем якої мають бути спільні для всіх рівнів суспільства цінності і норми, що регулюють відносини між громадянами і владою» [1]. У контексті демократичного управління саме таке розуміння громадської думки засвідчує її роль, як соціального регулятора – через довіру чи недовіру до держави, готовність до участі в громадських ініціативах чи протестні настрої, правовий нігілізм чи правосвідомість.

Поняття безпеки в публічному просторі дедалі частіше пов'язується не лише з фізичним захистом чи правопорядком, а й із забезпеченням соціальних, інформаційних, екологічних прав, що формує поліцентричну структуру очікувань суспільства від держави. Згідно з положеннями OHCHR Report on Civic Space and Human Rights «2022», стан громадського простору, зокрема забезпечення таких фундаментальних свобод, як свобода слова, свобода мирних зібрань, доступ до інформації та участь громадян у прийнятті рішень, має безпосередній вплив на рівень суб'єктивного відчуття безпеки в суспільстві [2]. Зазначені елементи формують основу для демократичного діалогу, соціальної довіри та відповідального громадянства. Там, де ці свободи системно обмежуються, – через цензуру, тиск на медіа, переслідування активістів або виключення громадськості з процесу ухвалення рішень – зростає рівень соці-

альної напруги, недовіри до інституцій влади, відчуття правової безпорадності та відчуження громадян від держави.

Подібне твердження має місце й у положеннях Universal Declaration on Democracy «1997», де демократія визначається не лише як форма правління, а й як соціальне середовище, що забезпечує активну участь громадян у формуванні політики, відкритість влади до зворотного зв'язку та наявність механізмів публічного контролю [3]. У Декларації підкреслюється, що демократичний порядок неможливий без безпеки громадян, побудованої на повазі до прав людини, рівності, плюралізму думок та вільному доступі до інформації. Демократія й безпека у такому баченні взаємопов'язані: саме через громадянську участь і визнання цінностей свободи вибудовується простір, у якому особа відчуває себе не лише фізично захищеною, а й включеною до суспільного життя як повноцінний суб'єкт.

Формування громадської думки щодо безпеки відбувається під впливом низки взаємопов'язаних чинників, які умовно можна класифікувати на соціальні, інформаційні, інституційні та індивідуально-психологічні. Їхнє поєднання створює цілісну картину сприйняття безпеки у суспільстві та визначає рівень довіри до органів влади, ефективність правозахисної політики й соціальну стійкість.

Одним із ключових соціальних чинників є рівень доступу до базових прав та свобод: охорони здоров'я, освіти, соціального захисту, правосуддя. У ситуації, коли частина населення відчуває системне обмеження в доступі до таких благ, формується уявлення про вразливість і відсутність захисту, що трансформується у зниження відчуття безпеки. Як зазначає В. Дорошенко, правовий вакуум у кризових ситуаціях (зокрема під час війни) створює умови для правової невизначеності, яка підриває базові гарантії прав людини. А отже, важливо «розуміти необхідність забезпечення прав людини за будь-яких обставин, особливо коли населення є найбільш уразливим через повномасштабні воєнні дії» [4].

Інформаційні чинники включають не лише зміст, а й джерело, контекст і частоту інформаційних повідомлень про загрози, конфлікти, злочинність, дії влади. У сучасному інформаційному суспільстві доступ до новин та соціальних мереж формує первинну рамку сприйняття реальності. Наявність дезінформації, полі-

тичної маніпуляції, пропагандистських повідомлень та нав'язування страху призводить до викривленого уявлення про стан безпеки навіть за умов позитивної динаміки в реальному секторі.

Інституційний вплив формує один із найстійкіших параметрів громадської думки. Довіра до поліції, судів, органів державної влади, Служби безпеки та інших інституцій безпосередньо корелює з уявленнями громадян про їхню безпеку. Аналітичні матеріали НІСД зазначають, що у випадках, коли громадяни не мають доступу до ефективного механізму захисту своїх прав або вважають його корумпованим чи неефективним, сприйняття небезпеки посилюється навіть тоді, коли об'єктивні загрози є низькими [5].

Важливу роль відіграють психологічні та культурні чинники, зокрема, особистий досвід пережитих криз, приналежність до певної соціальної чи етнічної групи, історичні травми, рівень освіти, ціннісні орієнтири. Дослідження О. Дуфенюка доводить, що у суспільствах із високим рівнем недовіри та травматичним досвідом війни, авторитаризму чи дискримінації сприйняття безпеки глибоко залежить від колективної пам'яті та загальної атмосфери захищеності [6].

Усе це свідчить про те, що громадська думка про безпеку не є реакцією на один чинник, а формується як багаторівневий, поліфункціональний процес. Його врахування у сфері реалізації прав людини є необхідною умовою для формування ефективної політики безпеки, орієнтованої на потреби людини, а не лише на державні інтереси.

Рівень довіри громадян до державних інституцій – ключовий показник, що визначає ефективність реалізації прав людини та загальну суб'єктивну оцінку безпеки у суспільстві. В умовах демократичного правопорядку інституційна довіра слугує не лише морально-психологічною категорією, а й індикатором легітимності влади, злагодженості соціальних процесів і стабільності правового поля.

Дослідження свідчать, що у державах, де інституції дотримуються принципу верховенства права, демонструють прозорість у прийнятті рішень та надають громадянам реальні інструменти захисту своїх прав, рівень суб'єктивної безпеки значно зростає. Згідно вимог верховенства права, навіть випадки обмежень прав людини «мають відповідати принципу пропорційності, що спря-

мований на забезпечення розумного балансу приватних і публічних інтересів, відповідно до чого цілі обмежень прав людини повинні бути істотними, а засоби їх досягнення – обґрунтованими і мінімально обтяжливими для осіб, чиї права обмежуються» [7]. Натомість у ситуаціях, коли люди відчувають безкарність правоохоронців, формальність судових процедур або відсутність захисту в разі дискримінації чи насильства, формується глибока недовіра до держави. Як наголошує С. Головатий, саме верховенство права є основою довіри до інституцій, оскільки лише за умови однакового застосування норм, прозорого доступу до правосуддя та процедурної справедливості громадянин відчуває себе захищеним [8]. У цьому контексті довіра до органів безпеки, правоохоронної системи та судової влади розглядається як структурна складова реалізації прав людини – не лише юридично, а й соціально.

Аналітичні висновки ОНЧНР Report on Civic Space and Human Rights підкреслюють, що довіра до інституцій зростає за умови активної взаємодії держави з громадянським суспільством, відкритої комунікації, залучення громадян до розробки безпекової політики та публічного моніторингу її реалізації. У цьому контексті важливим є досвід таких країн, як Швеція, Канада, Нідерланди, де існує тісний взаємозв'язок між правовим захистом громадян, відкритістю державних структур та стабільним рівнем громадської довіри. Без довіри до інституцій – поліції, судів, органів влади – неможливе ані ефективне функціонування держави, ані повноцінне забезпечення прав і свобод людини.

У демократичній правовій державі громадська думка не лише відображає рівень задоволеності діями влади, а й виконує функцію незалежного аналітичного інструмента, який дозволяє оперативно ідентифікувати прогалини у сфері реалізації прав людини, прогнозувати ризики та формувати цілісну політику безпеки. На рівні практичного впровадження це означає необхідність використання результатів опитувань, фокус-груп, аналітичних індексів довіри, індикаторів громадянської активності як частини державного моніторингу реалізації прав людини. Наприклад, у роботах О. Власюка та Т. Подорожної наголошується на необхідності інституціоналізації таких форм, як постійний громадський аудит державної безпекової політики, прозорість у звітуванні правоохо-

ронних структур, публічне обговорення ключових ризиків і стратегічних пріоритетів [9].

Особливу вагу має аналіз думки вразливих категорій населення: внутрішньо переміщених осіб; представників національних, етнічних, релігійних меншин; жінок у зонах бойових дій, осіб з інвалідністю, літніх людей. Ці групи, як правило, мають обмежений доступ до ресурсів, правового захисту, публічного представництва та інституційної підтримки, тому їхній суб'єктивний досвід безпеки часто є відмінним від домінуючих уявлень у суспільстві. Вони є не просто реципієнтами політики безпеки, а індикаторами її якості. Адже саме на них першими впливають прорахунки системи, недоліки правового регулювання, байдужість інституцій або надмірна жорсткість правоохоронного апарату. У цьому контексті особливої ваги набуває застосування якісних соціологічних методів: глибинних інтерв'ю, фокус-груп, етнографічного спостереження, що дозволяють фіксувати унікальні патерни страху, недовіри, виключення або безсилля.

Громадська думка в системі правової держави не може розглядатися як суто соціологічна категорія, відсторонена від нормативного змісту. У контексті демократичної правової теорії вона набуває статусу одного з фундаментальних чинників, що забезпечує легітимність публічної влади, контроль за її реалізацією та інтеграцію прав людини в усі сфери державної політики. За відсутності зворотного зв'язку між громадянами і публічною владою навіть найкращі правові норми залишаються формальними та позбавленими соціального змісту. Тому правова держава повинна не просто забезпечувати механізми збирання громадської думки, а й інтегрувати їх у систему прийняття рішень, що стосуються прав людини, зокрема у сфері безпеки.

Громадська думка є не допоміжним засобом, а функціональним елементом демократичного управління, що забезпечує баланс між інтересами індивіда та держави. Через неї реалізуються контроль за владою, оцінка якості нормотворчості, ефективності судового захисту та безпекової політики. Саме тому в системі прав людини громадська думка набуває особливої ваги у трьох ключових вимірах: 1) як оцінка дотримання існуючих правових стандартів; 2) як джерело формування нових нормативних орієнтирів; 3) як індикатор рівня довіри, який визначає сталість і ефективність демократичного режиму.

Філософсько-правова парадигма демократії передбачає невід'ємну присутність громадської думки у сфері прийняття рішень, що стосуються прав людини й безпеки. Її недооцінка або ігнорування порушує не лише етичну основу політичного процесу, а й юридичну легітимність державної політики. Тому в правовій державі громадська думка повинна визнаватися повноцінним і необхідним компонентом механізму реалізації прав людини – нарівні із законом, судом і державними інституціями.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. гарантує низку базових свобод – зокрема, свободу вираження поглядів (ст. 10), свободу зібрань (ст. 11), право на ефективний засіб юридичного захисту (ст. 13), які у своїй сукупності створюють умови для відкритого формування та виявлення громадської думки [10]. У цьому сенсі забезпечення таких прав є водночас і механізмом, і ознакою демократичного безпекового середовища. Недотримання зазначених положень веде до звуження громадського простору, зниження довіри до держави та порушення фундаментального балансу між безпекою й свободою.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. розширює підходи до демократичної участі, закріплюючи право кожної особи брати участь у веденні державних справ безпосередньо або через вільно обраних представників (ст. 25) [11]. Це положення має особливу актуальність для сфери безпеки, де громадяни часто залишаються поза процесом прийняття рішень. Натомість міжнародне право вимагає, щоб політика безпеки розроблялася з урахуванням думки громадян і була відкритою до демократичного контролю. Це положення слугує підставою для впровадження механізмів стратегічних консультацій, громадських слухань, правозахисного моніторингу тощо.

Таким чином, міжнародно-правові акти закріплюють право громадян не тільки бути об'єктами захисту, а й суб'єктами формування політики безпеки. Ігнорування громадської думки в цій сфері становить відхилення від загально визнаних стандартів прав людини, підриває демократичні засади держави та створює передумови для зловживань владою й інституційної безкарності.

Формування громадської думки щодо безпеки в Україні є динамічним процесом, тісно пов'язаним із соціально-політичними трансформаціями, історичними травмами та рівнем інституційної

довіри. Упродовж останніх трьох десятиліть українське суспільство пережило низку кризових подій, які суттєво вплинули на уявлення громадян про те, що таке безпека, як вона забезпечується та хто за неї відповідає.

Події Помаранчевої революції 2004 р. та Революції Гідності 2013–2014 рр. стали поворотними точками, коли громадська думка почала чітко розділяти поняття «державна безпека» і «безпека людини». Зростання рівня громадянської участі, підвищення уваги до прав людини, публічний тиск на органи влади стали проявами нової моделі мислення, в якій безпека розглядалася крізь призму гідності, справедливості, прозорості та підзвітності. Саме в цей час у публічному дискурсі починає домінувати ідея, що безпека без свободи не є цінністю.

Повномасштабна агресія Росії у 2022 році призвела до чергової трансформації сприйняття безпеки. У свідомості українців посилювалось розуміння багатовимірності безпеки: вона включає не лише військовий, а й гуманітарний, інформаційний, правовий, соціальний виміри. Водночас зросла готовність громадян до участі в захисті держави – волонтерство, самоорганізація, критичне мислення стали складовими безпекової культури. Проте паралельно з цим зберігаються і суперечності: з одного боку – високий рівень довіри до Збройних Сил, з іншого – скепсис щодо окремих інституцій влади, особливо в контексті правосуддя та соціального забезпечення.

М. Антонович слушно зазначає, що специфіка українського досвіду полягає у постійному балансуванні між «силовою» безпекою та правозахисним підходом. У моменти екзистенційної загрози суспільство схильне підтримувати жорсткі заходи, проте водночас зростає усвідомлення важливості прав людини як моральної основи спротиву. Такий подвійний запит зумовлює потребу в гнучкій державній політиці, яка може враховувати суспільні очікування та зберігати правові орієнтири навіть у надзвичайних умовах. Отже, «права людини мають всі шанси бути реалізованими в майбутньому за умови, що зовнішні і внутрішні чинники сприятимуть цьому чи бодай не перешкоджатимуть вільно розвиватись на шляху до демократичного суспільства та верховенства права» [12].

Еволюція уявлень про безпеку в Україні відбувається від інституційної недовіри та страху до активного громадянського включення та ціннісного осмислення безпеки як умови гідного життя.

Сьогоднішній етап характеризується потребою в інтеграції правоохоронного підходу до безпеки та постійному діалозі між державою і суспільством на основі відкритих механізмів збору й аналізу громадської думки.

Досвід останніх років в Україні демонструє, що суспільне сприйняття реформ часто впливає на темпи, глибину та політичну волю до їх реалізації. Як зазначається в аналітичних матеріалах Національного інституту стратегічних досліджень, реформи, які не мають підтримки громадян, втрачають легітимність і стають декларативними [13]. Натомість активна позиція суспільства щодо очищення судової влади, створення антикорупційної інфраструктури, демілітаризації міліції, трансформації СБУ у справді контрольно-розвідувальну структуру – усе це приклади впливу громадської думки як інструменту тиску та соціального контролю.

Згідно з концептуальними положеннями Т. Подорожної [14], участь громадськості у моніторингу діяльності органів влади, зокрема через громадські ради, антикорупційні платформи, відкриті судові реєстри, правозахисні кампанії, дозволяє запобігати закритості інституцій та сприяє формуванню інклюзивної правової політики. У свою чергу, державна політика має не лише реагувати на суспільний запит, а й активно залучати громадян до співпраці. Це передбачає регулярне проведення соціологічних досліджень, громадських консультацій, відкритих слухань із питань безпеки та правосуддя. Варто зазначити, що публічне обговорення реформ не означає лише узгодження технічних змін. Ідеться про переосмислення місця людини в системі безпеки: не як об'єкта нагляду, а як активного суб'єкта, права та свободи якого є вищою цінністю. Саме через такий підхід формується нова модель «гуманізованої безпеки», де основною метою діяльності правоохоронних органів є не контроль, а захист гідності, прав і правопорядку.

У ХХІ столітті інформаційний простір став не лише середовищем комунікації, а й ареною безпекових викликів, які безпосередньо впливають на стан реалізації прав людини. Громадська думка формується сьогодні переважно через цифрові канали – соціальні мережі, онлайн-медіа, месенджери, інформаційні платформи. Саме тому рівень інформаційної безпеки, доступ до достовірної інформації та захищеність від маніпуляцій стали ключовими чинниками, які визначають як суб'єктивне відчуття безпеки, так і реальний

обсяг реалізованих прав і свобод. Особливу небезпеку для прав людини становить стратегічна дезінформація, як внутрішня, так і зовнішня, що поширюється з метою дестабілізації держави, підриву довіри до інституцій та маніпуляцій громадською думкою. В умовах війни проти України такі кампанії стали складовою гібридної агресії, що підкреслює необхідність забезпечення інформаційної гігієни, медіаграмотності населення та цифрового суверенітету держави.

На думку О. Дуфенюка, у контексті цифровізації виклики до системи прав людини полягають у тому, що класичні юридичні інструменти часто виявляються недостатніми для захисту особи в інформаційному просторі. Права на приватність, свободу слова, захист персональних даних набувають нового змісту, і саме довіра до цифрових інституцій, як державних, так і приватних стає головним маркером інформаційної безпеки. У зв'язку з цим виникає потреба у формуванні цілісної політики, яка поєднуватиме правозахисний, технічний і освітній компоненти [15].

Висновки. Громадська думка про безпеку є повноцінним соціальним індикатором реалізації прав людини в державі. Її значення полягає у здатності фіксувати не лише юридичну, а й соціальну ефективність системи правозахисту. Через призму громадської думки можна оцінювати, наскільки держава відповідає очікуванням суспільства щодо гарантування безпеки, справедливості, прозорості та людської гідності.

Поняття безпеки в сучасній теорії прав людини включає як фізичну захищеність, так і відчуття правової впевненості, соціальної стабільності, довіри до інституцій. Громадська думка виконує роль соціального барометра, який фіксує зміни в настроях і відображає ефективність чи неефективність політики безпеки. Громадська думка має філософсько-правове підґрунтя як структурна частина демократії. Вона трактується не як технічний механізм, а як необхідний елемент реалізації принципу верховенства права. Участь, прозорість, інклюзія – це не опції, а обов'язкові елементи демократичного врядування.

Українське суспільство продемонструвало здатність адаптуватись до нових викликів через самоорганізацію, активну громадянську позицію та вимоги до відкритості влади. Громадська думка є дієвим важелем реформ у секторі безпеки та правосуддя. Через

публічний контроль, соціальний запит, медіа та громадські організації вона здатна спрямовувати трансформації, надаючи їм реальну соціальну основу. Її інтеграція в процеси реформування – це крок до людиноцентричної безпекової моделі. У цифрову епоху громадська думка формується переважно в онлайн-просторі, що вимагає від України нових підходів до захисту інформаційного середовища, боротьби з дезінформацією та забезпечення цифрових прав. Інформаційна довіра є сьогодні не менш важливою, ніж правова, і стає частиною базової безпеки особи.

Формування і врахування громадської думки про безпеку є необхідним елементом реалізації прав людини, без якого неможлива ані ефективна безпекова політика, ані демократична стабільність. Така думка має бути інституційно включена в національні стратегії, індикатори правозахисту та механізми прийняття рішень. Її ігнорування означає порушення принципу взаємної відповідальності між державою та громадянином, який є основою сучасної правової держави.

1. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А. Ф. Колодій. Третє видання, оновлене і доповнене. Львів: Астролябія, 2009. С. 213. 2. OHCHR Report on Civic Space and Human Rights. United Nations Human Rights Council, 2022. URL: <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/a77299-civic-space-and-human-rights-report-un-human-rights-office> 3. Universal Declaration on Democracy. Inter-Parliamentary Union, 1997. URL: <https://www.ipu.org/resources/publications/reference/2016-07/universal-declaration-democracy> 4. Дорошенко В. А. Правові механізми захисту прав людини під час війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 325. 5. Громадська думка як чинник ефективності діяльності правоохоронних органів в Україні. *Аналітична записка*. НІСД. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/468/> 6. Dufeniuk O. The ECHR Impact on the Formation of Supranational and National Human Rights Paradigm «Ukrainian Context». *Ideology and Politics Journal*. 2021. P. 232–251. DOI: <https://doi.org/10.36169/2227-6068.2021.01.000117> 7. Чувіна Т. А. Принцип верховенства права у практиці Європейського суду з прав людини. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 376. 8. Головатий С. П. Верховенство права: від доктрини – до принципу. Кн. 2. Київ: Фенікс, 2006. С. 1171–1222. 9. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>; Подорожна Т. С. Інтеграція положень права ЄС в правопорядок України. *Публічне право*. 2015. № 1. С. 36. 10. Конвенція про захист прав

людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 **11.** Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 **12.** Антонович М. М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: Теорія і практика. К.: Києво-Могилянська академія, 2007. С. 248. **13.** Громадська думка як чинник ефективності діяльності правоохоронних органів в Україні. Аналітична записка. НІСД. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/468/> **14.** Подорожна Т. С. Інтеграція положень права ЄС в правопорядок України. *Публічне право*. 2015. № 1. С. 35–40. **15.** Dufeniuk O. The ECHR Impact on the Formation of Supranational and National Human Rights Paradigm «Ukrainian Context». *Ideology and Politics Journal*. 2021. P. 232–251. DOI: <https://doi.org/10.36169/2227-6068.2021.01.00011>

References

1. Osnovy demokratii: Pidruchnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv / Za zah. red. A. F. Kolodii. Tretie vydannia, onovlene i dopovnene. Lviv: Astroliabiiia, 2009. S. 213. **2.** OHCHR Report on Civic Space and Human Rights. United Nations Human Rights Council, 2022. URL: <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/a77299-civic-space-and-human-rights-report-un-human-rights-office> **3.** Universal Declaration on Democracy. Inter-Parliamentary Union, 1997. URL: <https://www.ipu.org/resources/publications/reference/2016-07/universal-declaration-democracy> **4.** Doroshenko V. A. Pravovi mekhanizmy zakhystu prav liudyny pid chas viiny. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2023. № 2. S. 325. **5.** Hromadska dumka yak chynnyk efektyvnosti diialnosti pravookhoronnykh orhaniv v Ukraini. *Analitychna zapyska*. NISD. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/468/> **6.** Dufeniuk O. The ECHR Impact on the Formation of Supranational and National Human Rights Paradigm «Ukrainian Context». *Ideology and Politics Journal*. 2021. P. 232–251. DOI: <https://doi.org/10.36169/2227-6068.2021.01.00011> **7.** Tsuvina T. A. Pryntsyp verkhovenstva prava u praktytsi Yevropeiskoho sudu z prav liudyny. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2019. № 4. S. 376. **8.** Holovatyi S. P. Verkhovenstvo prava: vid doktryny – do pryntsypu. Kn. 2. Kyiv: Feniks, 2006. S. 1171–1222. **9.** Vlasuk O. S. Natsionalna bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishnoi polityky. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf> ; Podorozhna T. S. Intehratsiia polozhen prava YeS v pravoporiadok Ukrainy. *Publichne pravo*. 2015. № 1. S. 36. **10.** Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 **11.** Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 **12.** Antonovych M. M. Ukraina v mizhnarodnii systemi zakhystu prav liudyny: Teoriia i praktyka. Kyiv: Kyievo-Mohylianska akademiia, 2007. S. 248. **13.** Hromadska dumka yak chynnyk efektyvnosti diialnosti pravookhoronnykh orhaniv v Ukraini. *Analitychna zapyska*. NISD. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/468/> **14.** Podorozhna T. S. Intehratsiia polozhen prava YeS v pravoporiadok Ukrainy. *Publichne pravo*.

2015. № 1. S. 35–40. 15. Dufeniuk O. The ECHR Impact on the Formation of Supranational and National Human Rights Paradigm «Ukrainian Context». *Ideology and Politics Journal*. 2021. P. 232–251. DOI: <https://doi.org/10.36169/2227-6068.2021.01.00011>

Horai Oleh. Public opinion on security as a social indicator of the realization of human rights

The article identifies that public opinion on security is a crucial factor in assessing the state of human rights implementation in society. It serves not only as a reflection of citizens' subjective perceptions of threats but also as an indicator of how effectively state authorities guarantee the rights and freedoms of individuals. In the context of democratic governance, shaping public opinion on security allows for monitoring social expectations, setting priorities in national security policy, and identifying vulnerable population groups in need of enhanced legal protection.

It is revealed that citizens' perceptions of security are linked to several factors, among which the key ones include: the level of personal safety, the state of the criminal situation, access to justice, the availability of legal guarantees, protection of social rights, and the effectiveness of state institutional responsibility. Accordingly, the sense of security is shaped both by direct experiences in interacting with state institutions (such as police, courts, and security services) and by the influence of the informational environment – media, social networks, and political communication. In times of hybrid warfare and high levels of information manipulation, forming objective public opinion on security becomes increasingly challenging and requires a systematic state communication strategy.

The study shows that there is a direct correlation between the level of public trust in security institutions and perceptions of human rights implementation. For instance, citizens who do not feel safe in public spaces tend to believe that their fundamental rights are violated or not adequately protected. Conversely, a high level of trust in state institutions and a sense of safety foster social cohesion, legitimize government decisions, promote participation in democratic processes, and strengthen civic engagement. These trends are supported by sociological research conducted by institutions such as the National Institute for Strategic Studies, the Razumkov Center, and the Kyiv International Institute of Sociology. It is found that public opinion on security can serve as an indicator of latent problems in the sphere of human rights protection – such as the lack of transparency in institutions, unequal access to legal defense, discrimination against certain groups, and informational vulnerability.

Key words: public opinion, human rights, sociological research, trust in the state, information influence, political communication, social vulnerability, democratic governance.

Дата першого надходження рукопису до редакції: 05.03.2026 р.

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 14.03.2026 р.

Дата публікації: 28.04.2026 р.